

LegalUp!

Bajzik András:
Mielőtt céget alapítanál...

Készen állsz a startupper életre, így első lépésként mi mást tennél, mint céget alapítasz. Logikus, nem? Talán meglepő, de nem mindig van ez így. Számos olyan eset fordulhat elő, amikor nem a legcélravezetőbb rögtön beleugrani a cégalapításba. Nézzük tehát, mikor és mikor ne alapítsunk céget!

Sok kezdő vállalkozó esik abba a hibába, hogy mindenáron saját céget akar. Akkor is, ha a rendelkezésre álló források, a tevékenység jellege, vagy a jövőre vonatkozó tervei ezt nem indokolják. Mondjuk inkább egyszerűen, a cég önmagában nem biztosíték a sikerre, sőt.

A vállalkozás, az üzlet elsősorban a pénzről szól. Ha egy üzlet nem éri meg, azt nem érdemes csinálni, hacsak nem a gazdasági racionalitáson kívüli tényezők vezetnek valakit (például a régi családi üzlet érzelmi okokból történő fenntartása vagy gyerekkori álm megvalósítása). Amikor azt mérlegeljük, megéri-e céget alapítani, ne csupán a szűk értelemben vett gazdasági tevékenységből elérhető bevételt, illetve a ráfordítandó költségeket vegyük számításba, hanem magának a cégnek az alapítási és fenntartási költségeit is.

Egy gazdasági társaság alapítása és fenntartása ugyanis jelentős összegeket emészt fel. Természetesen az aktuális kiadások a cég méretével, társasági formájával változnak, de általánosan elmondható, hogy a legkisebb betéti társaság létrehozása és működtetése is viszi a pénzt.

Az alapításkor jellemzően elsőként felmerülő kérdés, hogy az adott társasági forma minimálisan milyen nagyságú jegyzett tőkét igényel. A jegyzett tőke követelmények – az új Ptk. hatályba lépése óta – az alábbiak:

- Közkereseti és betéti társaság esetén nincsen kötelező tőkeminimum, azaz e társaságokat tetszőleges jegyzett tőkével megalapíthatjuk. Ez ugyan nagyobb mozgásteret ad az alapítóknak, hiszen nem szükséges jelentős összeget befizetni alapításkor, ám a valóságban nem jelent nagy előnyt, mivel a társaság indulásához szükséges tőkét így is be kell fektetni.
- Korlátolt felelősségű társaság esetén minimum három millió forint törzstőkét szükséges a társaság rendelkezésére bocsátani.
- Zártkörűen működő részvénytársaságok alapításához öt millió forint szükséges, míg nyilvánosan működő részvénytársaságok esetén az összeg már húsz millió forintra emelkedik.

(Erről a kérdésről a cégalapítás szabályairól szóló következő LegalUp! cikkben részletesen írunk.)

A jegyzett tőkén felül azonban további költségekkel kell számolni a cégalapítás során. A legtipikusabb, minden társaság esetében felmerülő költségek az alábbiak:

- az alapítás költségei (ügyvédi munkadíj, cégbírósági illeték, díjak, esetleg egyéb tanácsadók díjai, kötelező jegyzett tőke összege);
- könyvelő, ügyvéd és minden egyéb tanácsadó rendszeres vagy alkalmi munkadíja;
- alkalmazottak munkabére, megbízottak megbízási díja;
- esetlegesen irodabérlés, irodai berendezések, egyéb készkiadások;
- adminisztratív költségek, közterhek (adó, díjak, járulékok, illetékek).

A cégalapítás adminisztratív (jogi) költségei

Jogi szempontból elsősorban az adminisztratív költségek, valamint az ügyvédi munkadíj jelentik a legnagyobb tételeket. Nézzük, mit is jelent mindez:

Illeték

Iratmintás alapítás esetén, azaz, ha a cégalapítás egy egyszerűsített, gyors eljárásban történik, az alábbi eljárási illetékekkel kell számolni:

- a) zártkörűen működő részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság esetén 50.000 forint,
- b) közkereseti társaság, betéti társaság esetén 25.000 forint,
- c) egyéni cég esetén 15.000 forint.

A nem iratmintás, normál eljárásban történő alapítás esetén az eljárási illeték a következő:

- a) zártkörűen működő részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság esetében 100.000 forint,
- b) közkereseti társaság, betéti társaság esetén 50.000 forint,
- c) egyéni cég esetén 30.000 forint.

Közzétételi díj

Az eljárási illeték megfizetésén túl, szükséges egy egyszeri 5.000 forintos összeg megfizetése a Magyar Államkincstár számára, ami biztosítja azt, hogy a cégalapításunkról szóló hirdetemény megjelenjen a Céglönlönyben.

Ügyvédi munkadíj

Természetesen nem elhanyagolható az ügyvédi munkadíj sem. Az ügyvédi munkadíj minden esetben egyéni megállapodás tárgya és számos körülménytől függ. Összegét tekintve nincs biztos formula, sokszor akár nagyságrendi különbségek is lehetnek az egyes ügyvédek, ügyvédi irodák munkadíjai között. Általában véve a várható munkadíj átlagosan 50-100.000 forint körül alakul (mely tartománytól lefelé és felfelé is jelentős eltérések tapasztalhatók).

Ezek az adminisztratív (jogi) költségek egyszeri tételek, és már a cégalapítás kezdetétől terhet jelentenek a vállalkozónak. Ezeket a költségeket minimum fedeznie kell az alapításra elkülönített összegnek, míg a működtetés költségeit a cég operációjából keletkező bevételnek kell kitermelnie. Ha az alapításkor még az adminisztratív (jogi) költségek fedezete sem biztosított, nagy bizonyossággal elmondható, hogy túl korai vagy kiforratlan volt a cégalapítás, a számtanpélda vége pedig az, hogy nem éri meg megalapítani a céget, pusztán azért, mert túl nagy ráfordítást igényel a cég struktúrájának felállítása.

Startupok alapítása

Klasszikus startupok esetében azonban kicsit más kontextusban vetődik fel a probléma. A jellemzően innovációt, tudást, szakértelmet igénylő, tanácsadókat igénybe vevő, gyorsan fejlődő, a fejlesztésre hangsúlyt fektető kezdő vállalkozások „gyárilag veszteségesek” az induló fázisban, sokan a későbbiekben is (a Twitter például a mai napig alig tud érdemi profitot felmutatni). A startupoknál az ortodox iskola szerint a dinamikus fejlődésen van a hangsúly, nem a rövid távú profitabilitáson (a lényeg, hogy legyen *traction*). Ha visszatérünk a költségek fedezésének gondolatához, startupoknál jellemzően nem az operáció biztosítja a fedezetet, hanem a befektetők pénze, amely gyakran úgynevezett FFF pénz (*friends, family and fools*), illetve *seed* fázisú befektetés. Ha a működés finanszírozásának forrása (azaz a tőkebevonás lehetősége) nem adott, megint eljutunk a szomorú konklúzióhoz, hogy a vállalkozást nem lesz érdemes megalapítani.

Lehetséges alternatívák

A cégalapítás elhalasztása

Akkor mit is tegyünk? Ne kezdjünk vállalkozni? De, kezdjünk, mert vállalkozni jó és alapvető szükséglet egy kapitalista gazdasági rendszerben. Viszont érdemes végiggondolni, milyen formában tesszük ezt. Általános tanács, hogy minden döntés előtt

számoljunk és legyen több tervünk. Ez igaz a cégalapításra is. Ha nem éri meg céget alapítani, ne tegyük. Hosszabb távra tervezve, lehet, hogy jobban jár a vállalkozó, ha elhalaszt egy megalapozatlan cégalapítást és egy későbbi időpontban, több tőkével, jobb üzleti tervvel, stabil alapokon vág bele. Az alábbiakat érdemes átgondolni.

Egyéni vállalkozó

Amennyiben nem a szó szoros értelmében vett startupot akarunk indítani, azaz konvencionálisabb üzletben gondolkodunk (tegyük fel, kerékpárboltot szeretnénk nyitni), ha kevés a bevételünk vagy rendszertelenül végzünk gazdasági tevékenységet, valószínűleg jobban megéri egyéni vállalkozóként tevékenykedni. Ebben az esetben az adminisztráció is jóval egyszerűbb, nem kell ügyvédhez fordulni a cégalapítás miatt, nem kell cégeljárású illetéket, közzétételi díjat fizetni, elég csupán az egyéni vállalkozói tevékenységet bejelenteni az okmányirodában, vagy elektronikusan az ügyfélkapun keresztül. Az egyéni vállalkozónak nem kell foglalkoznia egy önálló szervezet, entitás működtetésével, nincs taggyűlés és egyéb belső adminisztráció. Az adózás is egyszerűbb lehet, bár ez egy összetett kérdés.

Vannak azonban az egyéni vállalkozói működés ellen szóló érvek is. Elsősorban üzleti, stratégiai szempontból hasznos lehet, ha vállalkozásunk gazdasági társasági formában működik, mivel az üzleti partnerekkel, potenciális befektetőkkel egészen más helyzetből lehet tárgyalni egy ügyesen felépített cég tulajdonosaként. Kissé leegyszerűsítve, akadnak olyan helyzetek, amikor egy cég „optikailag” jobban mutat.

Más társasági forma

Ha mégis cégalapítás mellett döntünk, esetleg jól járhatunk egy betéti társasággal, nem kell feltétlenül korlátolt felelősségű társaságot alapítani. Nem elhanyagolható szempont, hogy betéti társaság esetén nincsen kötelező jegyzett tőke minimum, így nem kell három millió forintot leszurkolnunk, mint a kft-k esetében. Ha mégis kft-t alapítunk, általában meg lehet elégedni egy szerződésmintás cég alapításával, amellyel ügyvédi munkadíjat és cégbírói illetéket spórolhatunk, illetve általánosan egyszerűbbé teszi az alapítás folyamatát. A lehetőségek itt nagyjából kimerülnek, ugyanis a kezdő vállalkozók nem fognak részvénytársaságot gründolni, bár meglepő próbálkozások azért akadnak.

Érdemes azonban megfontolni, hogy sem az egyéni vállalkozókat, sem a közkereseti, betéti társaságok tagjait nem védi a korlátolt felelősség intézménye, így akár személyes vagyonuk is veszélybe kerülhet, ha a dolgok rosszul alakulnak.

Startup helyett: csapatépítés

Ha klasszikus startupot kívánunk indítani (mondjuk egy alkalmazást fejlesztő tech céget), elsősorban az alapításkor rendelkezésre álló tőkét kell biztosítani akár saját forrásból,

akár külső finanszírozással. Ha bizonytalan, hogy összejön-e a kezdőtőke, illetve, ami a klasszikus startupok esetében sokkal fontosabb, a későbbiekben lesz-e valaki, aki hajlandó pénzt tolni a vállalkozásba (seed befektető), gondoljuk át, érdemes-e rögtön belevágni és azt a kevés rendelkezésre álló pénzt is elégetni a cég szervezetének felállítására.

Sokan leírták már, hogy fejleszteni, ötletelni, csapatot építeni vállalkozás nélkül is lehet, sőt tanácsos is. Egyrészt gyorsan kiderül, hogy működőképes-e a társaság együtt, másrészt hasznos visszajelzéseket lehet szerezni a termékkel kapcsolatban, így tisztábban látszik, hogy mennyi potenciál van a startup elindításában. Ha valamelyik paraméter hiányzik, inkább maradjunk a további ötletelesnél, tervezésnél, lehet, hogy később valami sokkal nagyobb vállalkozás születik majd, azért, mert jobb feltételekkel vágtunk bele.

Összefoglalásul, ha gazdasági társaság alapításán gondolkoztok, előbb alapos számításokkal, tervekkel támasszátok alá, szükséges-e egyáltalán céget alapítani. Ha igen, akkor pedig fontoljátok meg, milyen társasági formát szeretnétek, azaz ne legyen túl nagy a kabát, ne járjatok úgy, mint a kilencvenes évek magyar vállalkozói, akik mindenáron részvénytársaságot szerettek volna, hogy egy kicsit is komolyan vegyék őket.